

РЕКОМЕНДАЦІЇ

за підсумками роботи VI Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми формування та реалізації конкурентної політики". Панель "Роль людського потенціалу в реалізації конкурентної політики держави" (Львів, 19-21 вересня 2019 року).

VI Міжнародна науково-практична конференція з метою реалізації Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду України до 2020 року, планів пріоритетних дій Уряду України, а також *узагальнивши зарубіжну практику* у сфері регулювання відтворення людського потенціалу, його впливу на реалізацію конкурентної політики у державі *рекомендує*:

I. Щодо розвитку антимонопольного законодавства України:

1.1. Антимонопольне регулювання національної економіки є діяльністю держави щодо захисту прав споживачів, недопущення монополізації окремими господарюючими суб'єктами тих чи інших видів виробництва. В Україні на формуванні цього механізму значним чином позначилися наслідки існування в радянський період командної економіки, а також зарубіжний досвід, який не завжди адекватно розуміється й впроваджується фахівцями. Профільні відомства і відповідальні структури нерідко ігнорують той факт, що між американським і європейським антимонопольним законодавством є відмінності, про які слід пам'ятати (перше більшою мірою спрямоване проти монополій в особі структурної одиниці, друге - на протидію негативним наслідкам ринкової влади монополій, а не на усунення самої монополії). Відтак, в умовах активізації процесів євроінтеграції України, руху ринків у світовий економічний простір законодавчим та виконавчим органам держави слід так працювати над вдосконаленням законодавства, щоб дозволити просувати український товар на світові ринки і водночас запобігати виникненню трестів. Антимонопольні закони мають багато підводних рифів, які можуть тягнути значні наслідки не тільки для одного підприємства, але національній економіці в цілому. Більше того, у державі слід мати чітку відповідь на питання з якими країнами конкурує Україна і за якими показниками. Нині існує немало прикладів, коли розширення зони вільної торгівлі з ЄС не дало очікуваного результату (приклад - криза машинобудування на Львівщині, де залишилися підприємства переважно складального типу).

1.2. Зміни в антимонопольному законодавстві України повинні стосуватися розвитку організаційного, інституційного, нормативного регулювання захисту конкуренції. Йдеться про розвиток механізмів захисту прав власності акціонерів та інвесторів, підвищення ефективності

організаційно-правових форм юридичних осіб, структури і організації органів управління компанії. Це особливо актуально на фоні оприлюдненої Кабінетом Міністрів України Програми дій Уряду, де з метою боротьби з бідністю серед драйверів зростання економіки зазначено земельну реформу, малу та велику приватизацію, продаж проблемної заборгованості в банках та легалізацію азартних ігор. "Шокова терапія" без вивчення переваг та загроз у цих сферах може мати важкі наслідки для населення та держави.

II. Щодо ролі людського потенціалу в реалізації конкурентної політики держави й визначенні майбутнього праці:

– 2.1. Вдосконалюючи антимонопольне законодавство, особливу увагу слід звернути на місце громадянина України як суб'єкта економічних відносин. Українська робоча сила є конкурентною на зарубіжних ринках праці. Необхідно комплексно проаналізувати причини відтоку людських ресурсів з країни. В країні необхідна комплексна державна міграційна політика. Нині ми констатуємо, що майбутнє праці в Україні тісно пов'язане з подальшим розвитком мобільності українського населення. Цей зв'язок має свої закономірності і особливості, які пов'язані як з історичним минулим, так і новими геополітичними й економічними факторами розвитку українського суспільства і світу. В світлі цього Кабінету Міністрів України слід розробити інфраструктурне забезпечення реалізації державної міграційної політики, активізувати реформу органів виконавчої влади у сфері міграції та забезпечити скоординовану діяльність різних відомств та органів влади різного рівня у даній сфері, створити центральний орган виконавчої влади з питань міграції та діаспори; сформувати базу даних кваліфікованих українських спеціалістів, які перебувають за кордоном (із представників української діаспори, трудових мігрантів, їхніх дітей, які навчаються у ВНЗ за кордоном, та українських студентів, які поїхали на навчання за кордон) і бажають надавати консультативну та іншу допомогу Україні, з чітким розподілом за країнами перебування, кваліфікаціями, науковими ступенями, вченими званнями тощо; розробити програми повернення та реінтеграції українських працівників-мігрантів на батьківщину, які передбачали б допомогу реемігрантам у пошуку прийняттого місця роботи, забезпечення доступу до професійного навчання/перепідготовки, бізнес-курсів для тих, хто бажає започаткувати власну справу; активізувати потенціал роботи регіональних статистичних служб в частині обліку та статистики міграції, закласти єдиний методологічний, організаційний, термінологічний, фінансовий, технічний, інформаційний підхід до створення баз даних територіального рівня.

2.2. Майбутнє праці в Україні значною мірою визначається структурними змінами в системі секторальної та територіальної зайнятості населення, які мали місце у минулі роки. Нині ми констатуємо, що настала ера нової креативної економіки. За даними ООН 25% населення світу зайнято в цій індустрії. Даний сектор успішно розвивається, причому швидше, ніж сфера туризму, сфера послуг, промисловості. В Україні мають місце суттєві прогалини в розвитку креативної економіки: вона не розвивається на національній основі, культурна спадщина України не служить основою її розвитку, її продукція далеко не завжди є конкурентоздатною на світовому ринку. На використання потенціалу креативної індустрії часто впливає регіональна асиметрія міграційної активності населення. Загалом, даний сектор має великі перспективи для створення нових робочих місць. Програма дій Уряду України має складову - зайнятість. Відтак, Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України слід включити у Програму зайнятості населення України окремий блок з розвитку креативної економіки.

Крім цього, в контексті підвищення мотивації економічно активного населення до продуктивної зайнятості, слід переглянути усі програми на предмет їх відповідності вимогам гідної праці. Спільно з Міністерством розвитку громад та територій України повести експертизу стратегій соціально-економічного розвитку регіонів. Усі державні програми повинні мати технічне обґрунтування, проходити експертизу на предмет впливу на ринок праці (від загальнонаціональної, до секторальних і територіальних). Ще іншим завданням є стимулювання споживчого ринку у державі, для чого слід ліквідувати тіньові схеми розподілу і перерозподілу ресурсів, економічних благ (переглянути податкове законодавство).

2.3. Майбутнє праці України - це її молодь. Це мільйони людей, які є успішні й перспективні. Багато з них шукає захисту і підтримки. Переважно вони розраховують на свої сили. Проте, обставини бувають різні. Міністерству освіти і науки України спільно з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, запровадити моніторинг кар'єри випускників ВНЗ і ПТНЗ України, причому як на національному, так і на регіональному рівнях. Це є надзвичайно актуальним завданням для держави та її регіонів у світлі реформування національної системи освіти, розробки стратегічних орієнтирів розвитку бізнесу, а також реалізації нової Програми розвитку статистики до 2023 року. Моніторинг є основою критичного аналізу й оцінювання економічної ефективності бюджетних витрат на вищу і професійну освіту в державі за критеріями працевлаштування, низької якості,

несистемності моніторингу кар'єри випускників на рівні ЗВО, ЗПТО, посилення вимог індивідуальних споживачів до соціальної і економічної віддачі від здобутої освіти. Моніторинг кар'єри випускників забезпечує реалізацію принципу зворотного зв'язку у системах управління якістю освіти. Конкурсний проект з приводу розробки загальних підходів та регіональних особливостей запровадження в Україні такого Моніторингу реалізується нині в рамках секторальної підтримки ЄС НДЦ "ДЕМОС" НУ "Львівська політехніка". Цей досвід варто поширити в Україні.

2.4. Майбутнє праці України - це ефективні управлінські рішення. Основою останніх є якісна інформація, аналіз та прогноз соціально-економічних процесів. Нині у державі багато питань виникає через відсутність необхідних статистичних даних. В світлі вищезазначеного Державній службі статистики України слід активізувати роботу з проведенням в 2020 році загальнонаціонального перепису населення України. Крім цього, вказаному відомству необхідно модернізувати та розширити канали комунікацій з користувачами (для вирішення проблеми доступу споживачів до інформації)). Для комплексного вирішення проблеми треба активізувати роботу з перенавчання спеціалістів та економістів–користувачів базами статистичних показників в умовах ринкової економіки. Вихідним пунктом такої роботи може бути участь статистиків у проведенні семінарів для керівних працівників і економістів із включенням у плани занять кафедр економіко-статистичного профілю питань використання статистичних даних.

Для підвищення якості робіт у сфері аналізу та прогнозу явищ і процесів у сфері відтворення людського потенціалу, які мають місце під впливом інституційних перетворень, активізувати потенціал роботи регіональних статистичних служб.

НДЦ "ДЕМОС" НУ "Львівська політехніка"